

Nr 331.

Av herr **Bondeson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående prisutjämningsavgifter m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 237 angående prisutjämningsavgifter m. m. har föredragande departementschefen, i vad angår användningen av prisutjämningsavgifterna, i stort sett anslutit sig till de av norrlandskommittén uppdragna riktlinjerna. Det är med stor tillfredsställelse man härvid kan konstatera, att, då det gäller bidrag till skogsforskningsändamål, den verksamhet, som utövas av Föreningen för växtförädling av skogsträd, särskilt framhålles. Norrlandskommittén har föreslagit, att ett årsbelopp, ungefär motsvarande avkastningen å 4 miljoner kronor, skall utgå till den av föreningen bedrivna verksamheten. I över norrlandskommitténs förslag avgivna yttranden ha domänstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund ansett det sålunda föreslagna beloppet till Föreningen för växtförädling av skogsträd böra höjas. De båda sistnämnda sammanslutningarna uttala sig härvid för att föreningen, utöver den föreslagna driftfonden å 4 miljoner kronor, borde erhålla ett belopp av omkring 500 000 kronor för utförande av nödvändiga byggnadsarbeten m. m. Till närmare upplysning angående föreningens verksamhet och insatser på skogsforskningens område bör följande relateras.

I januari månad 1936 eller för i år jämt 10 år sedan bildades vid möte med ett antal för saken intresserade personer på Vasatorp i Skåne Föreningen för växtförädling av skogsträd med ändamål »att verka för förbättring och växtförädling av våra skogsträd samt denna växtförädlings tillgodoseende inom landet». Efter två års förberedande arbeten stod den nya föreningen våren 1938 redo att träda i verksamhet. Egendomen Ekebo i Svalöv inköptes och utbyggdes till huvudort för verksamheten genom anslag från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, som även i fortsättningen ekonomiskt understött föreningen.

För tillgodoseende av det inom skogsträdsförädlingen särskilt viktiga lokala förädlingsarbetet ha vidare genom från olika privata håll visat välvilligt tillmötesgående filialstationer under åren 1938—1944 kunnat inrättas vid Dalfors i Dalarna, Brunsberg i Värmland, Sundmo i Ångermanland och i Linköping i Östergötland. För den årliga driftens upprätthållande ha de större sammanslutningarna på skogsbrukets och skogsindustriernas område hittills välvilligt sörjt för nödiga medels anskaffande. Genom Svenska cellulosa-föreningens,

Svenska trävaruexportföreningens, Svenska pappersbruksföreningens och Sveriges skogsägareförbunds förmedling har härvid en stödsammanslutning, den nyssnämnda Stödkommissionen för växtförädling av skogsträd, bildats, till vilken jämväl kungl. domänstyrelsen i enlighet med riksdagens beslut anslutit sig. Särskilda medel till bedrivande av föreningens verksamhet ha dessutom lämnats av ett flertal skogsindustriföretag.

Tack vare sålunda erhållna anslag har föreningen fr. o. m. år 1939 kunnat bedriva en allt mera intensifierad växtförädlingsverksamhet. Samtliga landets ekonomiskt viktigare skogsträd ha härvid blivit föremål för bearbetning. Av de i växtförädlingshänseende tacksammare lövträden björk och asp ha redan genom artificiell korsning erhållna nya värdefulla typer kunnat framskapas och ställas till det praktiska skogsbrukets förfogande. Av gran och tall ävensom av ek, bok, alm, ask och al har genom plantuppdragning ur frö från elitträd i elitbestånd ett i olika avseenden förbättrat plantmaterial kunnat framskaffas, av vilket under de tre senaste åren ett ej obetydligt antal plantor kunnat överlämnas till praktikens skogsbruk. Ett intensivt arbete för framställande av högproducerande, högkromosomiga »jätte»-former av de olika skogsträden har från verksamhetens första början med framgång bedrivits. Av jätteasp ha våren 1945 fröplantor i tusental kunnat föras i marknaden, och jätteformer av alm och björk äro nu under uppförökning. Även av gran och al ha plantor med fördubblat kromosomtal erhållits, och dessa äro under fortgående bearbetning för erhållande av värdefullast möjliga praktiska resultat. Försök att erhålla mot röta och andra sjukdomar motståndskraftiga nya raser av de ekonomiskt viktigare skogsträden äro igångsatta och synas i flera fall verkligt lovande. Försök att genom frysning framleta vinterhårdigare snabbväxande raser av framför allt gran ha givit bestämt positiva resultat. Vegetativ förökning genom ympning, medelst sticklingar och avläggning etc. har varit till ovärderligt gagn vid förädlingsarbetet och i flera fall visat sig av värde för uppförökning i större skala.

En oeftergivlig förutsättning för fortsatt framgång i föreningens växtförädlingsarbete är härför erforderliga driftmedel. Försämrade konjunkturer på virkes- och trämassemarknaden kunna helt äventyra de stödmöjligheter, som f. n. föreligga på skogsbrukets och skogsindustriernas sida. Nuvarande driftanslag från Stödkommissionen för växtförädling av skogsträd äro f. n. garanterade för allenast de närmaste två åren. Under de senaste åren ha de tillgängliga driftanslagen visat sig för knappa, och önskvärda utvidgningar av förädlingsarbetet ha därigenom omöjliggjorts. Driftanslagens säkerställande för lång tid framåt är att beteckna som föreningens främsta önskemål. Skapandet av en driftfond, vars ränteavkastning helt kunde tillgodose föreningens driftmedelsbehov, vore givetvis här det bästa tänkbara. Härför skulle av nuvarande utgiftsstat att döma erfordras ca 10 milj. kronor.

För att kunna möta de med varje år allt mera utökade kraven på fullgoda arbetsmöjligheter vid såväl huvudanstalten som filialerna äro emellertid för

föreningen även ytterligare engångskostnader ofrånkomliga. Det rör sig härvid främst om vissa nybyggnader vid filialerna. Bostadsfrågan för tjänstemän och övriga anställda har här blivit i högsta grad brännande. Omöjligheten att anskaffa erforderliga bostäder synes helt äventyra möjligheten för föreningen att få behålla tidigare anskaffade goda arbetskrafter. Försök att på privat väg erhålla byggnadsanslag ha allt hitintills varit förgäves. Även vid huvudanstalten på Ekebo äro ytterligare nybyggnader nödvändiga. Bl. a. kan i detta sammanhang framhållas det trängande behovet av lokaler för personalen inrymmande omklädnads-, tvätt- och lunchrum, som fullständigt saknas. För de f. n. mest trängande engångskostnadernas täckande har för huvudanstalten och filialerna beräknats en sammanlagd summa av 553 000 kronor. Det är denna beräkning, som legat till grund för de i propositionen omförmälda uttalandena från Sveriges skogsägareförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, att föreningen utöver den föreslagna driftfonden måtte erhålla ett belopp av omkring 500 000 kronor för utförande av nödvändiga byggnadsarbeten m. m. Behovet av medel för täckande av de ovan angivna engångskostnaderna för föreningens filialer och huvudanstalt blir för varje år alltmera trängande, och ett säkerställande av de för driften nödiga anslagen är ett för skogsträdsförädlingens fortsatta bedrivande och vidare utveckling oeftergivligt villkor. Ur nationalekonomisk synpunkt torde värdet av ett effektivt stöd åt skogsforskningen icke kunna överskattas. Redan nu har ju vårt land kommit att lida av en allt kännbarare brist på trävaror, som ju även måst föranleda beslag och andra statliga regleringsåtgärder. Det synes vidare högst troligt, att denna brist kommer att göra sig gällande under överskådlig tid med hänsyn till de framtida behoven och detta äveh sedan den internationella återuppbyggnaden efter kriget upphört. Träprodukterna få en allt vidare användning på olika områden. Exporten därav utgör en av vårt lands främsta inkomstkällor, och för att denna icke skall sina måste kraftåtgärder vidtagas för träets reproduktion. Även om anslag till skogsforskning icke medföra omedelbara resultat ur kvalitativa och kvantitativa träförsörjningssynpunkter utan få bli en fråga på längre sikt, torde de hittillsvarande erfarenheterna därav till fullo motivera ett effektivt stöd åt denna forskning. Det torde därför vara nödvändigt att på det sättet tillgodose föreningens anslagsäskanden, att den förutom största möjliga löpande anslag ur den av Kungl. Maj:t föreslagna fonden om 11 milj. kronor även tillerkännes ett engångsbelopp för utförandet av nödvändiga byggnadsarbeten om 553 000 kronor av de influtna prisutjämningsavgifterna.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 237 måtte såsom sin mening uttala, att Föreningen för växtförädling av skogsträd bör av influtna prisutjämningsavgifter å trävaror tillerkännas *dels* största möjliga löpande anslag ur

den föreslagna forskningsfonden om 11 milj. kr., *dels ock* ett engångsbelopp om 553 000 kr. för utförande av erforderliga nybyggnadsarbeten m. m.

Stockholm den 3 maj 1946.

Lennart Bondeson.

Axel Mannerskantz.

Josef Hagman.

Axel Löfvander.

Gustaf Velandér.

Bernhard Näsgård.

Jon N. Jonsson.

B. A. Nilsson.

John Björck.

Alfred Andersson.

Rud. Anderberg.

Sven Boman.

Gust. Sundelin.
